

FIȘA DISCIPLINEI

Antropologia ocultului și a paranormalului

Anul universitar 2025 - 2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Facultatea de Sociologie și Asistență Socială
1.3. Departamentul	Sociologie
1.4. Domeniul de studii	Sociologie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Antropologie, Sociologie / Licențiat în Sociologie
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Antropologia ocultului și a paranormalului	Codul disciplinei	ALR3430				
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. univ. dr. Andreea-Cristine Palaga						
2.3. Titularul activităților de seminar	n/a						
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	4	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	DS/OP

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	0
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	0
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					26
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					0
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				42	
3.8. Total ore pe semestru				70	
3.9. Numărul de credite				3	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Sociologie generală, Introducere în Antropologie, Metode și tehnici de cercetare socială
4.2. de competențe	Cunoașterea limbii engleze, nivel mediu (capacitatea de a citi și înțelege texte de specialitate în limba engleză)

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența min. 16 ore din timpul prevăzut pentru orele de curs (8 din 14 cursuri)
--------------------------------	--

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale/esențiale	<ul style="list-style-type: none">- Documentarea și înțelegerea diversității culturale prin analiza credințelor și practicilor legate de fenomenele supranaturale și transpersonale;- Analiza critică a semnificațiilor culturale ale ritualurilor și experiențelor supranaturale în diverse societăți;- Aplicarea metodelor antropologice în investigarea credințelor și practicilor care depășesc granițele cunoașterii convenționale, cum ar fi șamanismul sau spiritismul;- Elaborarea de rapoarte etnografice care reflectă perspectivele emice asupra fenomenelor paranormale și oculte, cu accent pe diversitatea culturală;- Redactarea și prezentarea rezultatelor cercetărilor într-un mod clar și argumentat, atât pentru un public academic, cât și pentru unul general.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none">- Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă, de punctualitate și răspundere personală față de rezultat, pe baza principiilor, normelor și a valorilor codului de etică profesională.- Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup a capacităților empatiche de comunicare interpersonală și de asumare de roluri specifice în cadrul muncii în echipă.- Utilizarea eficientă a surselor informaționale și a resurselor de comunicare și formare profesională asistată (portaluri Internet, aplicații software de specialitate, baze de date, cursuri on line etc.) atât în limba română, cât și într-o limbă de circulație internațională.- Utilizarea unei limbi de circulație internațională pentru studiul bibliografiei, redactarea textelor științifice și prezentarea rezultatelor unui public internațional.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	<p>Studentul/Absolventul formulează și descrie concepte, teorii și paradigme utilizate în cercetarea socială, la nivelul indivizilor, grupurilor, organizațiilor, instituțiilor, categoriilor sociale și comunităților, precum și analizează relațiile dintre acestea și metodologiile aplicate în studierea structurii, proceselor și dinamicii sociale.</p> <p>Studentul/Absolventul explică și interpretează realitățile sociale, problemele și conflictele sociale și identifică resurse și modalități pentru rezolvarea acestora.</p>
Aptitudini	<p>Studentul/Absolventul elaborează modele inovative de cercetare a fenomenelor și proceselor sociale în grupuri, organizații și comunități, prin utilizarea metodologiilor consacrate</p>
Responsabilități și autonomie	<p>Studentul/Absolventul construiește și evaluează indicatori sociali relevanți pentru cercetările sociale și culturale.</p> <p>Studentul/Absolventul analizează datele empirice și evaluează critic și constructiv demersurile de cercetare socioculturală.</p> <p>Studentul/Absolventul analizează și evaluează situațiile de conflict și dimensiunea problemelor sociale.</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

<p>7.1 Obiectivul general al disciplinei</p>	<p>Acest curs își propune să introducă studenții în diversitatea credințelor și practicilor legate de supranatural, oferind o înțelegere critică a modului în care acestea definesc, comunică, ilustrează, modifică și influențează structurile culturale și sociale. Cursul are drept scop să-i pregătească pe studenții participanți să înțeleagă aceste fenomene oculte și paranormale nu doar ca pe simple curiozități, ci ca pe fenomene culturale semnificative, care ne ajută să înțelegem mai profund complexitatea vieții umane, raportul cu necunoscutul și modul în care diverse societăți răspund la întrebările fundamentale despre existență, putere și cunoaștere.</p> <p>Pe parcursul celor 14 săptămâni, studenții vor explora concepte teoretice, metodologii, și studii de caz referitoare la ontologii supranaturale, experiențele aproape de moarte, șamanism, spiritism, vrăjitorie și intersecțiile dintre ocult, capitalism și identitățile queer. Acest curs este structurat pentru a provoca studenții să exploreze dincolo de limitele epistemologice convenționale și să îmbine teoriile antropologice cu analiza critică a fenomenelor considerate extraordinare în societățile secularizate.</p> <p>Studierea acestor practici și credințe dintr-o perspectivă antropologică ne oferă o înțelegere profundă asupra următoarelor aspecte:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. diversitatea epistemologiilor culturale: investigând cum diferite culturi înțeleg și valorifică fenomenele oculte și paranormale, putem explora pluralitatea epistemologiilor și modalitățile alternative de cunoaștere. Acest lucru ne ajută să înțelegem mai bine diferențele fundamentale în modul în care realitatea este percepută și experimentată în contexte culturale diverse; 2. relația între putere, cunoaștere și magie: aceste fenomene nu sunt doar marginale sau iraționale, ci deseori reflectă raporturile de putere, control și autoritate din societate. Magia, vrăjitoria și alte forme de ocultism pot fi folosite ca metode de contestare a structurilor de putere dominante, dar și ca mecanisme de consolidare a acestora; 3. răspunsurile umane la incertitudine și anxietate socio-culturală: în momente de criză personală, politică sau ecologică, oamenii se îndreaptă deseori către explicații oculte și paranormale pentru a face față incertitudinii. Aceste credințe și practici funcționează ca mecanisme de adaptare și interpretare a realităților incompreensibile sau amenințătoare; 4. instrumentalizarea ocultului în politică și economie: practicile oculte nu sunt doar simple superstiții, ci joacă un rol semnificativ în strategiile politice, economice și culturale ale societăților contemporane. O înțelegere a modului în care ocultismul și paranormalul sunt instrumentalizate ne poate ajuta să deslușim mecanismele de control și influență într-un context global; 5. reconfigurarea experiențelor religioase: practicile oculte sunt deseori interconectate cu experiențele religioase, iar studierea acestora ne permite să înțelegem mai bine sincretismele și transformările religioase în societățile moderne. Învățând despre ocult și paranormal, descoperim noi dimensiuni ale modului în care sacralitatea și profanul se împletesc în cotidiană a actorilor sociali.
<p>7.2 Obiectivele specifice</p>	<p>La finalul acestui curs, studenții vor putea să:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. analizeze prin intermediul unui filtru relativist diversitatea ontologică a diferitelor culturi, prin studierea credințelor despre spirite, șamanism, și alte fenomene transpersonale. 2. aplice metode etnografice pentru a investiga practicile legate de experiențe supranaturale sau oculte; 3. evalueze modul în care fenomenele oculte contribuie la construcția identităților culturale și personale; 4. exploreze diferențele epistemologice dintre cunoașterea științifică și cunoașterea populară/experiențială în cazul fenomenelor paranormale și oculte; 5. analizeze funcțiile sociale ale fenomenelor paranormale în diferite contexte culturale; 6. exprime preferințe paradigmatiche personale în antropologia transpersonală și să le apere în mod coerent; 7. dezvolte și să experimenteze sentimente reciproce de apropiere și solidaritate cu colegii, cu profesorul și cu disciplina antropologiei/ sociologiei.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
<p>1. Ontologia EXTRA-ordinarului</p> <p>Această săptămână explorează ontologia supranaturalului, punând accent pe cum diferite culturi conceptualizează realitățile non-materiale. Vom analiza cum credințele supranaturale pot structura realitățile sociale și cum ontologia este folosită pentru a înțelege relațiile dintre oameni și forțele invizibile.</p> <p>De asemenea, face trimitere la perspectivismul amazonian (Viveiros de Castro, 2018) și ontologiile multiple (Holbraad, 2012) pentru a arăta cum percepțiile asupra supranaturalului variază cultural și sunt integrate în viața de zi cu zi.</p>	<p>Prelegere, conversație euristică, dialog tematizat</p>	<p>Prezența la acest curs este obligatorie, pentru a ne asigura că toate aspectele privind munca voastră academică și evaluarea la această disciplină sunt clare.</p> <p>Text principal: Holbraad, M. (2012). <i>Truth in motion: the recursive anthropology of Cuban divination</i>. Chicago: University Press, pp. 3–34.</p> <p>Film recomandat: <i>The Witch</i> (2015), regizat de Robert Eggers</p> <p>TEMA 1: Analizați cum ontologiile supranaturale influențează structurile sociale și interacțiunile interumane în culturile analizate. Cum se diferențiază aceste ontologii de cele dominante în culturile occidentale contemporane? <i>Această temă solicită studenților să aplice conceptele de ontologii multiple, discutate în săptămâna 1 și să exploreze implicațiile acestora pentru relațiile sociale și modul în care realitatea este percepută diferit în diverse contexte culturale.</i></p>
<p>2. Cadrele teoretice și epistemo-metodologice în studiul antropologic al ocultului și paranormalului</p> <p>În această săptămână, studenții sunt introduși în principalele cadre teoretice utilizate în studierea fenomenelor paranormale, incluzând fenomenologia, simbolismul și antropologia conștiinței. De asemenea, vom analiza provocările metodologice și epistemologice ale studierii acestor fenomene, problematizând rolul pe care poziția culturală îl are asupra interpretărilor supranaturalului.</p>	<p>Prelegere, conversație euristică, dialog tematizat</p>	<p>Text principal: Partridge, C. (2005). <i>The re-enchantment of the West: Alternative spiritualities, sacralization, popular culture and occulture</i>. London, UK: T&T Clark International, pp. 62–84.</p> <p>Film recomandat: <i>Hereditary</i> (2018), regizat de Ari Aster</p> <p>TEMA 2: Cum contribuie fenomenologia și antropologia conștiinței la înțelegerea experiențelor paranormale? <i>Această temă îi invită pe studenți/x să compare și să contrasteze diversele cadre teoretice discutate, evaluând avantajele și limitările fiecărei abordări pentru studiul fenomenelor supranaturale.</i></p>

<p>3. Magie, muzeologie și discurs cultural: interpretarea artefactelor asociate practicilor magice în spațiul muzeal Studiu de caz: Boscastle Museum of Magic and Witchcraft</p> <p>Interpretarea artefactelor magice în muzee necesită o atenție deosebită pentru a evita senzaționalismul și pentru a respecta complexitatea culturală a acestora. Bennett (1995) susține că muzeele nu sunt spații neutre, ci „teatre ale memoriei culturale” care pot modela percepția publicului asupra trecutului. Muzee precum cel din Boscastle (Devon, Regatul Unit al Marii Britanii) oferă un exemplu pozitiv de contextualizare, punând accent pe istorii personale, explicații socio-culturale și pe relația dintre materialitate și credință. Printr-un discurs echilibrat, artefactele magice sunt reabilitate ca mărturii ale diversității culturale.</p>	<p>Prelegere, studiu de caz, conversație euristică, dialog tematizat</p>	<p>Text principal: Cornish, H. (2022). <i>Sensing Materiality in the Museum of Witchcraft and Magic</i>. În <i>The International Journal of Pagan Studies</i>, 23(1–2): 10–33.</p> <p>TEMA 3: Imaginați-vă în rolul de curatori ai unei expoziții dedicate magiei populare românești. Alegeți cinci artefacte pe care le-ați include într-o astfel de expoziție și pentru fiecare artefact, vă să explicați: - ce este artefactul (descriere fizică, proveniență); - în ce regiune / comunitate s-a folosit; - ce practică magică reprezintă; - simbolismul artefactului (ce fel de credințe, supoziții, valori sunt asociate); - discursul expozițional: cum veți organiza expoziția astfel încât să fie echilibrată – informații istorice, credințe locale, interviuri/mărturii, obiecte materializate, percepții contemporane etc <i>Scopul exercițiului este de a construi un discurs cultural echilibrat: o expoziție care respectă atât dimensiunea etnografică și istorică a artefactelor, cât și complexitatea credințelor și a experiențelor asociate lor.</i></p>
<p>4. Experiențe în apropierea morții (Near-death experiences, NDE) (1)</p> <p>În acest curs explorăm aspectele culturale ale experiențelor în apropierea morții, definite ca evenimente transpersonale datorită capacității lor de a transcende limitele individuale ale conștiinței, oferind perspective asupra unor realități considerate dincolo de experiența obișnuită (Greyson, 2000; Hufford, 1989). Analizăm teoriile și studiile realizate de acești autori pentru a înțelege complexitatea fenomenului și provocările metodologice în investigarea unor experiențe profund subiective.</p>	<p>Prelegere, studiu de caz, conversație euristică, dialog tematizat</p>	<p>Text principal: Greyson, B. (2015). <i>Western Scientific Approaches to Near-Death Experiences</i>. În <i>Humanities</i>, 4(4): 775–796.</p> <p>Film recomandat: <i>The Sixth Sense</i> (1999), regizat de M. Night Shyamalan</p> <p>TEMA 4: Analizați experiențele aproape de moarte din perspectiva antropologiei transpersonale. În ce măsură aceste experiențe pot fi considerate fenomene culturale? Argumentați folosind exemple din lecturi și dezbaterile de la curs. <i>Prin această temă, studenții sunt invitați să analizeze fenomenele NDE nu doar ca experiențe individuale, ci și ca fenomene culturale, luând în considerare diversitatea percepțiilor și modurile în care sunt integrate în structuri culturale diferite.</i></p>
<p>5. Experiențe în apropierea morții (Near-death experiences, NDE) (2)</p> <p>În acest curs explorăm aspectele culturale ale experiențelor în apropierea morții, definite ca evenimente transpersonale datorită capacității lor de a transcende limitele individuale ale conștiinței, oferind perspective asupra unor realități considerate dincolo de experiența obișnuită (Greyson, 2000; Hufford, 1989). Analizăm teoriile și studiile realizate de acești autori pentru a înțelege complexitatea fenomenului și provocările metodologice în investigarea unor experiențe profund subiective.</p>	<p>Prelegere, studiu de caz, conversație euristică, dialog tematizat</p>	<p>Text principal: van Lommel P., van Wees R., Meyers V., Elfferich I. (2001). <i>Near-death experience in survivors of cardiac arrest: a prospective study in the Netherlands</i>. În <i>The Lancet</i>, 15, 358(9298): 2039–45.</p> <p>Film recomandat: <i>Flatliners</i> (1990), regizat de Joel Schumacher</p> <p>TEMA 5 Pornind de la articolul lui van Lommel, argumentați modul în care autoritatea medicală modelează percepțiile sociale și academice asupra validității experiențelor de moarte clinică și asupra necesității de a le studia științific. În analiza voastră, vă rog să luați în considerare:</p>

		<p>- prestigiul revistei medicale ca formă de „consacrare” a subiectului;</p> <p>- modul în care cercetarea clinică schimbă raportul dintre credință, experiență personală și știință;</p> <p>- ce implicații are acest tip de recunoaștere pentru domenii precum neurologia, psihologia și antropologia.</p> <p><i>Experiențele de moarte clinică au fost adesea privite cu scepticism, fiind interpretate fie ca halucinații, fie ca epifenomene neurologice lipsite de semnificație. Studiul prospectiv realizat de Pim van Lommel și echipa sa, publicat în The Lancet, are o valoare deosebită tocmai pentru că aduce acest subiect în spațiul științific legitim, medical, printr-o cercetare riguroasă pe pacienți resuscitați după stop cardiac. Publicarea într-o revistă medicală de prestigiu reconfigurează statutul acestor experiențe: ele nu mai aparțin doar domeniului folcloric, religios sau ocult, ci devin fenomene care merită atenție științifică.</i></p>
<p>6. Tur ghidat în Cimitirul Central din Cluj-Napoca. Fondat după epidemia de ciumă din 1585 și clasat ca monument istoric în 2015 (cod CJ-IV-s-B-07839), Cimitirul Central (Hajongard/Hasengarten) constituie un spațiu privilegiat pentru analiza antropologică. Acesta reflectă în egală măsură ierarhii sociale și tradiții culturale, fiind un adevărat text social și simbolic al Cluj-Napocăi. În acest loc, diferențele de clasă și statut sunt vizibile în arhitectura funerară: monumentele impunătoare din marmură sau obeliscurile familiei urbane educate contrastează cu pietrele simple ale celor fără prestigiu social. Simbolurile mortuare (crucea, vița de vie, îngerii, urnele sau inscripțiile latine) nu transmit doar credință religioasă, ci și apartenență, memorie și legitimitate.</p> <p>Cel mai enigmatic și ocult monument al cimitirului este <i>piramida funerară Maukisch-Hintz</i>, un simbol atipic pentru spațiul transilvănean. Piramida evocă imaginarul ezoteric, fascinația secolului al XIX-lea pentru Egipt și misterele antichității. Din perspectivă antropologică, ea funcționează ca un semn al distincției sociale, dar și ca reper ocult, purtător de semnificații legate de inițiere, eternitate și puterea ascunsă a formelor geometrice.</p> <p>TEMA 6</p> <p>Realizați trei fotografii cu monumente funerare reprezentative și explicați simbolistica lor.</p> <p><i>Exemplu: înger păzitor sculptat; îngerul este un mediator între lumea celor vii și cea a morților. Poziționat lângă un mormânt, el simbolizează protecția sufletului și însoțirea acestuia spre lumea de dincolo. Îngerii apar frecvent pe mormintele copiilor și tinerilor, ceea ce accentuează tragedia pierderii premature și totodată oferă o consolare comunitară – ideea că cel dispărut este ocrotit și nu părăsește definitiv familia. Din punct de vedere sociologic, prezența îngerului confirmă un mod colectiv de a ritualiza suferința și de a o integra în ordinea simbolică a comunității.</i></p>		
<p>7. Șamanismul și vindecarea spirituală</p> <p>În săptămâna 7, atenția noastră se îndreaptă spre șamanism ca practică culturală mediatoare între tărâmurile fizice și spirituale, adesea în scopuri de vindecare. Studenții/x vor explora rolul șamanului ca vindecător și ghid spiritual, aprofundând conceptele de stări alterate de conștiință și eficacitatea ritualului. Filmul selectat oferă o reprezentare cinematografică a vindecării șamanice, permițând studenților să evalueze modul în care mass-media populară prezintă rolurile șamanice și conceptul de călătorii spirituale într-un context intercultural.</p>	<p>Vizionare film documentar, conversație euristică, dialog tematizat</p>	<p>Vizionare film documentar: <i>The Last Shaman</i> (2016), regizat de Raz Degan Trailer: aici.</p> <p>Sinoptic: Documentarul urmărește călătoria personală a lui James Freeman, un tânăr american din clasa de mijloc-sus, care suferă de depresie severă și caută alternative la tratamentele convenționale. Deziluzionat de lipsa de rezultate din medicina occidentală, James decide să călătorească în Amazonul peruvian, unde intră în contact cu tradițiile șamanice și cu practicile de vindecare bazate pe ayahuasca, o plantă cu proprietăți psihoactive. Filmul explorează lupta interioară a protagonistului pentru a găsi un sens și vindecare, în timp ce dezvăluie complexitatea relației dintre spiritualitate, cultură și sănătate.</p> <p>Text principal: Krippner, S. (2000). <i>The epistemology and technologies of shamanic states of consciousness</i>. În <i>Journal of Consciousness Studies</i>, 7(11-12), 93-118.</p> <p>TEMA 7:</p>

		Cum contribuie ritualurile șamanice la reconstrucția identității individuale și colective în comunitățile tradiționale? Dar în cele moderne? <i>Această temă cere studenților să exploreze nu doar funcția de vindecare a șamanului, ci și impactul acestor ritualuri asupra identității și coeziunii sociale, aducând un plus de adâncime analizei lor prin exemple etnografice.</i>
8. Spiritismul și comunicarea cu „Lumea de dincolo” În această săptămână se abordează spiritismul și rolul său în demersurile de comunicare cu spiritele celor decedați. Vom analiza istoricul și răspândirea practicilor spiritiste, examinând perspectivele antropologice asupra fenomenelor invizibile, precum și credințele locale legate de interacțiunea dintre lumea celor vii și lumea spiritelor. Discuția va pune accent pe complexitatea acestor credințe și pe modul în care acestea se manifestă cultural și social în diferite contexte.	Prelegere, studiu de caz, conversație euristică, dialog tematizat	Text principal: Owen, A. (2004). <i>The darkened room: Women, power, and spiritualism in late Victorian England</i> . University of Chicago Press, pp. 81–112. Film recomandat: <i>Kardec</i> (2019), regizat de Wagner de Assis. TEMA 8 Care sunt implicațiile culturale și sociale ale practicilor de spiritism în comunitățile care le practică? Cum sunt percepute aceste practici în comparație cu modelele religioase dominante? <i>Prin această temă, studenții/x vor trebui să contextualizeze practicile spiritiste în raport cu religia mainstream, analizând tensiunile și complementaritățile dintre acestea și modul în care astfel de practici devin mecanisme de negociere a sensului în comunitățile locale.</i>
9. Vrăjitoria ca mecanism de putere, control și reziliență În această săptămână problematizăm rolul vrăjitoriei în exercitarea puterii sociale și în dinamica controlului social. Studenții vor explora modul în care acuzațiile de vrăjitorie și practicile magice servesc ca răspunsuri la tensiuni sociale, economice sau politice. Prin analiza acestor fenomene se va înțelege rolul simbolic al vrăjitoriei în negocierea relațiilor de putere.	Prelegere, studiu de caz, conversație euristică, dialog tematizat	Text principal: Geschiere, P. (2017). <i>Witchcraft and Modernity</i> . În <i>Journal of Modern African Studies</i> , 55(2): 263–285. Film recomandat: <i>The Crucible</i> (1996), regizat de Nicholas Hytner TEMA 9 Alegeți un caz documentat de proces de vrăjitorie din Transilvania (secolele XVI–XVIII), în care persoana acuzată a fost arsă pe rug. Documentați-l pe baza izvoarelor istorice (cronici, arhive, lucrări de istorie). Redactați un rezumat care să includă: 1. date generale: locul, perioada, persoana acuzată. 2. contextul social: cine a acuzat și în ce circumstanțe, ce tensiuni sociale și religioase sunt vizibile. 3. procesul și sentința: argumentele folosite, procedura juridică și forma pedepsei. 4. interpretare antropologică: ce ne spune acest caz despre raportul comunității cu alteritatea, frica, controlul religios și simbolistica „focului purificator”.
10. INVITAT SPECIAL, Dr. Loredana Lușcan (Jumară), antropolog, autoarea cărții <i>Magia și vrăjitoria. Eseu asupra imaginarului țărănesc într-un sat vâlcean</i> . Text principal: Jumară, L. (2022). <i>Magia și vrăjitoria. Eseu asupra imaginarului țărănesc într-un sat vâlcean</i> . Cluj-Napoca: Editura Mega, pp. 121–145. TEMA 10 Pe baza textului studiat, imaginați-vă un dialog cu autoarea și formulați trei întrebări relevante care reflectă aspectele esențiale ale capitolului. Aceste întrebări ar trebui să abordeze idei centrale, concepte teoretice sau puncte controversate prezentate în text. Pregătiți-vă să le discutați în cadrul cursului, unde veți avea ocazia să le adresați autoarei și să explorați posibilele răspunsuri într-o dezbateră colectivă.		

<p>11. De la Paracelsus la Crowley: maeștrii ocultismului și moștenirea lor culturală</p> <p>Acest curs explorează biografiile, ideile și practicile unor figuri emblematice ale ocultismului european și mondial, din Renaștere până în secolul XX. De la alchimiștii și cabaliștii medievali, la personalități precum Paracelsus, John Dee, Eliphas Lévi, Madame Blavatsky, Aleister Crowley sau Rudolf Steiner, vom analiza modul în care acești ocultiști au influențat nu doar tradițiile ezoterice, ci și filosofia, arta, politica și cultura populară.</p> <p>Cursul va urmări trei direcții majore:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. contextul istoric și social: cum apar ocultismul în perioade de criză și transformare culturală; 2. practici și doctrine: alchimie, magie ceremonială, teosofie, spiritism, astrologie. 3. reprezentări culturale și mediatice: cum sunt prezentați ocultismul în literatură, film și cultura pop (de la demonizare la idealizare). 	<p>Prelegere, studiu de caz, conversație euristică, dialog tematizat</p>	<p>Text principal: Pasi, M. (2011). <i>Varieties of Magical Experience: Aleister Crowley's Views on Occult Practice</i>. În <i>Magic, Ritual, and Witchcraft</i>. University of Pennsylvania Press, pp. 123–162.</p> <p>Documentar recomandat: Aleister Crowley: The Beast 666 (2002), documentar realizat de BBC.</p> <p>TEMA 11: Aleister Crowley (1875–1947) este considerat unul dintre cei mai cunoscuți ocultști ai secolului XX. A sfidat constant normele culturale și religioase ale epocii sale și a ridiculizat valorile victoriene. Presa l-a transformat rapid într-un simbol al „degenerării morale”, numindu-l „cel mai pervers om din lume”.</p> <p>Pe baza articolului, scrieți un scurt eseu (1–2 pagini) în care să răspundeți la următoarele puncte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizați din perspectivă sociologică ce norme culturale și morale a încălcat Crowley (religioase, sexuale, politice, legate de autoritatea familială și de ordine socială); - explicați de ce societatea britanică de la începutul secolului XX a reacționat atât de violent la figura lui Crowley și ce mecanisme de control social se pot observa în discursul mediativ despre el; - reflectați la modul în care ar fi perceput Crowley astăzi, într-o lume în care sexualitatea, spiritualitatea alternativă și critica față de instituțiile religioase sunt mult mai vizibile și mai acceptate.
<p>12. Contracultura ocultă: queer, magie și capitalism</p> <p>Ocultul reprezintă un laborator social care ne permite înțelegerea tensiunilor sociale și culturale ale modernității. Din perspectiva sociologiei și antropologiei culturale, ocultismul modern și contemporan este un teren unde se negociază norme și contranorme unde se exprimă identități alternative și unde se critică structuri de putere.</p> <p>Legătura cu queer theory este esențială: știn deja din cadrul cursului anterior că mișcările oculte au devenit spații de experimentare sexuală și de contestare a heteronormativității, oferind indivizilor marginalizați modalități simbolice și comunitare de afirmare.</p> <p>De asemenea, dimensiunea capitalismului este la fel de importantă. Pe de o parte, practicile magice și oculte au fost forme de rezistență la logica capitalistă, prin comunități bazate pe reciprocitate, ritual și simbol, dincolo de economia pieței. Pe de altă parte, capitalismul târziu a reușit să comercializeze ocultul (tarotul digital, cristalele, vrăjitoria pe Instagram), transformându-l într-un produs de consum cultural.</p>	<p>Prelegere, studiu de caz, conversație euristică, dialog tematizat</p>	<p>Text principal: Sheedy, S. (2024). <i>Queer occultism, sentimental biopower, and becoming 'bottoms' as a means to divest from white supremacy among practitioners of magic in Montréal</i>. În <i>European Journal of Cultural Studies</i>, 28(1): 177–194.</p> <p>Film recomandat: <i>Lucifer Rising</i> (1972), regizat de Kenneth Anger</p> <p>Pe baza articolului lui Sheedy (2025), analizați cum ocultismul queer contemporan se poziționează între două forțe sociale majore: contestarea normelor dominante și integrarea în logica capitalistă.</p> <p>Cerințe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. identificați două exemple din articol unde practici oculte sunt revendicate de comunități queer ca forme de rezistență culturală; 2. aduceți un exemplu contemporan (din social media, comunități artistice sau mișcări alternative) unde ocultul queer este vizibil. Explicați ce norme culturale sunt sfidate și cum; 3. reflectați în ce măsură ocultul queer rezistă capitalismului sau, dimpotrivă, este absorbit ca produs de consum (ex. astrologie, tarot, vrăjitorie comercială). <p>Lungimea eseului: 2 pagini.</p>

<p>13. Locuri bântuite și spații liminale</p> <p>Acest curs explorează fascinația pentru locurile bântuite și ideea de „spațiu liminal” – zone aflate între viață și moarte, sacru și profan, siguranță și primejdie. Vom analiza cum astfel de spații (case părăsite, spitale dezafectate, cimitire, ruine, hoteluri sau sate abandonate) funcționează ca medii culturale încărcate de tensiune simbolică și afectivă.</p> <p>Din perspectivă antropologică și sociologică, locurile bântuite ne arată cum comunitățile negociază frica, trauma colectivă, memoria istorică și raportul cu supranaturalul. Spațiile liminale devin, astfel, „teatre” ale anxietăților sociale – fie că e vorba de moarte violentă, catastrofe, marginalizare sau încălcarea tabuurilor.</p> <p>Studiu de caz: Greyfriars Kyrkyard, Edinburgh, Scoția</p>	<p>Text principal: Holloway, J. (2010). Legend-tripping in spooky spaces: Ghost tourism and infrastructures of enchantment. <i>Environment and Planning D: Society and Space</i>, 28(4), 618–637.</p> <p>Film recomandat: <i>The Amityville Horror</i> (1979, regia Stuart Rosenberg)</p> <p>TEMA 13: Alegeți un loc considerat „bântuit” (poate fi din România sau din altă parte a lumii: o casă, un castel, un cimitir, o pădure, un spital, o ruină). Documentați legenda sau poveștile asociate acestui loc și scrieți un eseu de 2 pagini în care să analizați: - originea și narativa: ce evenimente (istorice, violente, tragice) sunt legate de acest loc?; - dimensiunea liminală: în ce fel locul funcționează ca un spațiu „între lumi” (între viață și moarte, între trecut și prezent, între sacru și profan)?; - frica colectivă: ce anxietăți sociale sau traume colective reflectă legenda acestui spațiu? (ex. frica de moarte, de boli, de război etc.); - transformarea culturală: cum circulă povestea astăzi (ca legendă locală, ca atracție turistică, ca material pentru filme sau povești de groază)? <i>Scopul temei este să înțelegeți cum locurile bântuite nu sunt doar povești de speriat, ci „oglesc” tensiunile sociale și modul în care comunitățile dau sens traumei și invizibilului.</i></p>
<p>14. Cum se scrie o licență în domeniul Antropologiei ocultului și a paranormalului?</p> <p>INVITAT SPECIAL: Daria Antal, absolventă a specializării Sociologie (promoția 2025)</p> <p>Text principal: <i>Logica autoiluzionării hipnotice: despre neoliberalizarea profesiunii regresive</i></p> <p>TEMA 14: Pe baza textului studiat, imaginați-vă un dialog cu autoarea și formulați trei întrebări relevante care reflectă aspectele esențiale ale lucrării de licență. Aceste întrebări ar trebui să abordeze idei centrale, concepte teoretice sau puncte controversate prezentate în text. Pregătiți-vă să le discutați în cadrul cursului, unde veți avea ocazia să le adresați autoarei și să explorați posibilele răspunsuri într-o dezbateră colectivă.</p> <p>Bibliografie obligatorie – vezi săptămâna în curs, coloana „Observații” Nota bene! Studenții/x sunt rugați să verifice săptămânal conținutul syllabus-ului și textele propuse pentru lectură; este posibil să survină modificări în tematica abordată pe parcursul semestrului, în funcție de interesele mai particulare ale studenților și de cercetările în derulare ale cadrului didactic. Orice schimbare sau ajustare va fi comunicată în timp util, atât la curs cât și pe canalele de comunicare on-line cu studenții/x.</p> <p>Bibliografie suplimentară</p> <p>Augé, Marc. (1995). <i>Non-Places: Introduction to an Anthropology of Supermodernity</i>. Verso Books</p> <p>Belanti, J., Perera, M., & Jagadheesan, K. (2008). <i>Phenomenology of near-death experiences: A cross-cultural perspective</i>. În <i>Transcultural Psychiatry</i>, 45(1): 121–133.</p> <p>Berger, H. A. (1999). <i>A Community of Witches: Contemporary Neo-Paganism and Witchcraft in the United States</i>. University of South Carolina Press.</p> <p>Berger, P.L., Luckmann, T. (2008). <i>Construirea socială a realității</i>. București: Editura ART</p> <p>Bernstein, R. (1983). <i>Beyond Objectivism and Relativism: Science, Hermeneutics, and Praxis</i>. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.</p> <p>Clifford, J. (1986). On Ethnographic Allegory. În <i>Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography</i>. Berkeley: The University of California Press, pp. 98–121.</p> <p>Csordas, T. J. (1990). <i>Embodiment as a paradigm for Anthropology</i>. În <i>Ethos</i>, 18(1): 5–47.</p> <p>Descola, P. (2013). <i>Beyond nature and culture</i>. University of Chicago Press.</p>	

- Douglas, M. (1966). *Purity and Danger: An Analysis of Concepts of Pollution and Taboo*. Routledge.
- Douglas, M. (1970). *Natural Symbols: Explorations in Cosmology*. Barrie & Rockliff.
- Espírito Santo, D., & Hunter, J. (Eds.). (2022). *Mattering the invisible: Technologies, bodies, and the realm of the spectral*. Berghahn Books, pp. 25–46.
- French, C.C. (2001). *Dying to know the truth: visions of a dying brain, or false memories?* În *The Lancet*, 15(9298): 2010–1.
- Grof, S. (2000). *Psychology of the Future: Lessons from Modern Consciousness Research*. Albany, NY: SUNY Press.
- Grof, S., & Grof, C. (2010 / 2023, 2nd ed.). *Holotropic Breathwork: A New Approach to Self-Exploration and Therapy*. Albany, NY: SUNY Press.
- Greenwood, S. (2000). *Magic, Witchcraft and the Otherworld: An Anthropology*. Oxford: Berg.
- Holbraad, M. (2012). *Truth in motion: The recursive anthropology of Cuban divination*. University of Chicago Press.
- Kat, A.S. (2021). *Postcolonial Astrology: Reading the Planets Through Capital, Power, and Labor*. Berkeley, CA: North Atlantic Books.
- Kopel, J. (2022). *Near-Death Experiences and Religious Experience*. În *Religions*, 13(2), 156.
- Kornstein, H. (2021). *Queer enchantment: Contours, cruising, crystal visions, and other queer tactics for (not) being seen*. PhD thesis, New York University. Varianta on-line: [aici](#).
- Edwards, D. (2009). *Magick, Witchcraft and the Otherworld: An Anthropology*. Berg.
- Erazo, J., & Jarrett, C. (2018). *Managing alterity from within: The ontological turn in anthropology and indigenous efforts to shape shamanism*. În *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 24(1):145–163.
- Evans-Pritchard, E. E. (1937) [1989]. *Witchcraft, Oracles, and Magic Among the Azande*. Oxford: The Clarendon Press.
- Favret-Saada, J. (2015). *Anti-witch: Witchcraft and power in modern France* (M. Koskoff, Trans.). Chicago: University of Chicago Press.
- Foucault, M. (1978). *The History of Sexuality, Volume I*. Pantheon Books.
- Frazer, J. G. (1911–1915). *The golden bough: A study in magic and religion* (3rd ed., Vols. 1–12). London: Macmillan.
- Kohn, E. (2015). *Anthropology of Ontologies*. În *Annual Review of Anthropology*, 44: 311–327.
- Lecomte-Tilouine, M., & de Sales, A. (Eds.). (2023). *Encounters with the invisible: Revisiting spirit possession in the Himalayas*. Routledge, pp. 91–118.
- Lévi-Strauss, C. (1973) [1955]. *Tristes tropiques* (J. Weightman & D. Weightman, Trans.). New York: Atheneum.
- Ladwig, P. (2012). *Visitors from hell: transformative hospitality to ghosts in a Lao Buddhist festival*. În *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 18: S90–S102.
- Luhrmann, Tanya M. (1989). *Persuasions of the Witch's Craft: Ritual Magic in Contemporary England*. Harvard University Press.
- Magliocco, S. (2004). *Witching Culture: Folklore and Neo-Paganism in America*. University of Pennsylvania Press.
- Mauss, M. (1973). *Techniques of the body*. În *Economy and Society*, 2(1): 70–88.
- McGarry, M. (2012). *Ghosts of Futures Past: Spiritualism and the Cultural Politics of Nineteenth-Century America*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Palaga, C. (2020). „Descoperă-ți puterea interioară!” *Instanțe ale guvernării de sine în retorica neoliberală a dezvoltării personale și spirituale*, În Gog, Sorin; Simionca, Anca (eds.) *Noile subiectivități ale capitalismului global. Spiritualitate, dezvoltare personală și transformări neoliberale în România (New Subjectivities of Global capitalism. Spirituality, Personal Development and Neoliberal Transformations in Romania)*. Cluj-Napoca: Tact, pp. 93–118.
- Palaga, C. (2021). *Questioning the Secularization Theology: Zalmoxianism and the Re-Enchantment of the World*. În *Religions*, 13(2). Variantă on-line: [aici](#).
- Rose, N. (1989). *Governing the Soul: The Shaping of the Private Self* (2nd ed.). Free Association Books
- Turner, E. (1996). *The hands feel it: Healing and spirit presence among a northern Alaskan people*. DeKalb, IL: Northern Illinois University Press.
- Turner, V. (1969). *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. Chicago, IL: Aldine.
- Turner, V. (1974). *Dramas, Fields, and Metaphors: Symbolic Action in Human Society*. Cornell University Press.
- Viveiros de Castro, Eduardo. (1992). *From the Enemy's Point of View: Humanity and Divinity in an Amazonian Society*. University of Chicago Press.
- Viveiros de Castro, Eduardo. (2009). *Cannibal Metaphysics: For a Post-Structural Anthropology*. Univocal Publishing.
- Viveiros de Castro, Eduardo. (2015). *The Relative Native: Essays on Indigenous Conceptual Worlds*. HAU Books.
- Viveiros de Castro, E. (2018). *Cosmological Perspectivism in Amazonia and Elsewhere. Four Lectures given in the Department of Social Anthropology, University of Cambridge, February–March 1998*, pp. 45–81. Variantă on-line: [aici](#).
- Walens, S. (1981). *Feasting with cannibals: an essay on Kwakiutl cosmology*. Princeton: Princeton University Press.
- Wagner, R. (2001). *An anthropology of the subject: holographic worldview in New Guinea and its meaning and significance for the world of anthropology*. Berkeley: University of California Press.
- Willerslev R. (2007). *Soul Hunters: Hunting, Animism, and Personhood Among the Siberian Yukaghirs*. Berkeley: University of California Press.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Prin conținuturile și metodele sale, disciplina răspunde așteptărilor formulate de comunitatea epistemică și de angajatori privind dezvoltarea capacităților de analiză critică, interdisciplinaritate, reflexivitate și aplicarea paradigmatelor sociologice în contexte practice (cercetare socială, politici publice, consultanță, advocacy).

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<ul style="list-style-type: none">- Capacitatea de a pune întrebări și de a dialoga constructiv cu textele și colegii;- Contribuții critice și justificative în cadrul discuțiilor;- Relevanța și claritatea intervențiilor.	Prezență activă	20% pentru 8 prezențe active
	<ul style="list-style-type: none">- Relevanța răspunsului la cerință: textul trebuie să răspundă direct la întrebarea/tema formulată, fără a divaga.- Aplicarea bibliografiei obligatorii: utilizarea corectă și explicită a conceptelor, teoriilor și autorilor discutați la curs.- Capacitatea analitică și critică (nu doar rezumat de text, ci analiză, comparații și interpretări proprii)- Claritate și coerență: argumentație logică, structură bine organizată (introducere, corp, concluzii).- Originalitate și reflexivitate: integrarea unor exemple, idei sau observații personale care arată înțelegerea fenomenelor studiate;- Respectarea standardelor academice: redactare corectă, citare conformă, absența plagiatului.	Cele 4 teme vor fi predate împreună, în sesiune, printr-un singur document trimis la adresa: andreea.palaga@ubbcluj.ro	80% din nota finală se acordă pe baza predării a patru teme, alese dintre exercițiile propuse în cadrul cursurilor.
10.6 Standard minim de performanță: nota 5.			
Plagiatul va fi sancționat conform reglementărilor universitare, inclusiv prin neacordarea punctajului pentru lucrarea plagiată.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

Data completării:
17.09.2025

Semnătura titularului de curs

Data avizării în departament:

Semnătura directorului de departament

18.09.2025

.....